

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY II. PUGNA PRO PATRIA. NUM. 86.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de al terra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Re pobladas las montanyas per grans boscos, trespant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aiguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antics y alsarne d' un art fill legitim del antic criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afañy de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervir en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera ob tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO		DIRECCIO Y REDACCIO		La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.
Tortosa al mes.	0'50	Carrer del Parque, N.º 8.		
Fora semestre.	3'00	Tortosa 28 Agost de 1904.		

SANTORAL

Diumenge 28 XIV. Lo Purissim Cor de Maria, y S. Agusti, b. y dr.—B. P. en S. Agusti.—Dilluns 29 La Degollació de S. Joan Baptista y sta. Sabina mr.—Dimars 30 Sta. Rosa de Lima vg.—Dimecres 31 S. Ramon Nonat card. y cf.—Abs. general en la Mercé.—(Antes 7 en el bisbat de Solsona).—Dijous 1 de Setembre S. Gil ab. y s. Llop b.—Divendres 2 S. Antolí mr. y s. Esteve rey cf.—Acaba la canícula.—Disapte 3 S. Nonito b. y s. Simón Estilita.

Lo del Cementiri de San Lazaro

Al descriure lo projecte del cementiri, res havem dit de la extensió de terrenó que ocupa l' actual, ni la que conforma la llei y atanen al augment probable de població, mortalitat y a las maneres mes usuals de enterraments convenia senyalá al nou y no ho havem fet en primé lloc, perque no entraba aqueix calcul al fi que ns proposavam demostrar y en segon lloc, perque aqueix dato no ns era menester per fer el presento presupost, ja que la ultruista y caritativa Na Francisca Garcia generosament dona a Tortosa l' import dels terrenos que hagin de expropiarse pera portá a cap tan important obra.

No obstant, sols siga com a nota y terme de comparació dirém, que la superficie ó extensió del actual Cementiri de San Llatzer es de 10.000 metros quadrats y el del nou cementiri contant la nova avinguda es de 57.000 metros quadrats quantitat que quedarà reduhida á 47.000 metros quadrats el dia que desaparegue l' actual aixó es que'l nou tindrá una mica més de 21 jornals del país. Pasem ja á senyalá quinás obras y trevalls han de ferse pera poder aprofiar per cementiri los nous terrenos que supossem ja propietat de Tortosa y diem supossem propietat de Tortosa perque no hi vol di res que ls actuals administradors desprecin una oferta generosa que es fá á Tortosa, perque els temps cambian y lo que abuy de una manera inexplicable se desprecia, un altre dia ab cor plé de gratitud y de reconeixement se rebrá, com igualment l' historia donará á cadescú son merescut.

Las obras que entenem imprescindibles que de moment han de ferse pera podershi enterrá son: la pared de tanca, la explanació d' un camí d' enllás, entre el cementiri vell y la part alta del nou, enderrocament de l' actual capella y construcció d' una de provisional, ó si es vol, pot ferse en son lloc, un pas per el costat del cementiri, arreglo del camí

de carro y pago de la ocupació temporal pero passar per dit camí, y explanació del terreno á fi de poderse fé la benedició del nou cementiri.

Pared de tanca: aqueixa medeix una llargada de 935 metros, que donanli un gruix de cinquanta centímetros y una altura de 2'50 metros fonaments y tot dona 1.168'750 metros cubics, que pera construhirla, disposem de la pedra tan pinyolencia com caliza que del costé podem traure al obrí el camí y en el mateix costé, hi ha una gran mina d' arena ó sorra que tan l' una com l' altra pera fé pared de pedra son prou bonas.

La pared la supossem esquadrajada y rebosada per la cara de fora y ab contraforts ó reforços á cada quince metros l' un del altre y de un metro cubic de pared de pedra cada un, de carácter provisional fins que s' fassin las endanadas de nixos en los panys de pared de la part alta; son dons 50 metros cubics mes que sumats als anteriors, donan un total de 985 metros, que creyém pot haberli contratista que la fasi á 6'5 ptas el metro cubic, sen molt facil se fés mes barata, resulta dons que la pared de tanca valdria. pts. 6.402'00

La explanació y construcció d' un camí provisional de enllás. 2.000'00

Lo enderrocá la Capella y fela nova de pilans y brandats aprofitan els materials de la vella. 1.000'00

Arreglo del camí existén y drets de ocupació temporal. 200'00

La explanació del terreno y gastos més indispensables pera la inauguració. 1.000'00

Per imprevistos. 2.000'00

Cost total: 12.602'00

Per manera que l' Ajuntament si volia ab 13.000 pts. podria porta á cap una obra de absoluta necesitat, obra que tota Tortosa vol, ja que veu que ab ella quedan lliures de ser profanats los restos de sos avanpasats y els dels aveniders, que ab ella desapareix l' amensá continua de la propagació per tota l' horta de malalties infecciosas, veu en ella una obra que tot honrant la memoria dels que foren, honra als que la portin á cap. Hi pensá que si nos fá no es per lo cost de les 13.000 pesetas, perque benbé sabent los que se opan aqu' s' fasi el cementiri, que ab la venda dels terrenos, tan pera panteons, fosas y espeos ne cobriarian dessguida el doble de pesetas, cosa que no podan ignorá per quant existeixen diferents instancias demanán l' adquisició de terrenos pera panteons, entre ellas la del eminent escultó Querol.

Si no s' fá dons el cementiri es perque no s' vol.

Resumim ja per acabar tot quant portem demostrat resulta:

- 1.º Que el milló siti pera l' amplassament d' un nou cementiri es el lloc ahont s' ha projectat l' axamplament del cementiri actual, tan baix el punt de vista tecnic com legal.
- 2.º Que l' axamplament quin projecte s' está tramitant, sols será tal, mentres existeixi l' actual cementiri qu' está destinat á desapareixe.
- 3.º Que la realisació del tal projecte es beneficios per la salud y higiene públicas y per l' erari municipal.
- 4.º Que no existeix cap raho, ni fonament legal ni de dret que privi la realisació de tan necessaria y important obra, mes que la dificultat nascuda per la oposició feta per un dels propietaris á expropiá, quina ha de resoldre el Sr. Governadó Civil al cap de 15 dias de haver consultat y escoltat á la Comisió Provincial en quant á la necesitat de la ocupació dels terrenos pera la execució de l' obra que ja está declarada d' utilitat pública, dificultat que podrá fé no més que retardá el dia del començament de l' obra; per que si ve el propietari pot acudir en alsada al Ministre encontra la resolució que dicti el senyor Governador, igual dret li queda al poble de Tortosa, que sab te al seu costat en eixe assumpto á tota la premsa local que no está disposada á que l' interés particular s' antepossi al be general y aqueix fi tenim la casi seguritat se farà us de la acció popular y de tots los medis legals posibles si es menesté.

Agost 1904. JOAN ABRIL GUANABENS. Arquitecte.

Era previst

Es cosa sapiguda que la famosa Unió Republicana, aquell agrégat de gent de tots colors y procedencies dirigida d' uns quants massa bondadosos pera saberse negar a que se'ls hi inclogués y d' uns altres massa vius pera no aprofitarse del entusiasme dels pobres inconscients de baix, se'n va a rodar, desfentse com un bolado a l'aygua, y no precisament per causes de fora, que prou complacents han estat ab ells los governs, sino per causes interiors, conseqüencia necessaria dels fonaments sobre que s' va aixecar un edifici que semblava d' una gran solidesa y que, sobre tot a Barcelona, s' havia volgut fer apareixer com a castell indestructible, sempre armat y enjagant contra les nostres aspiracions.

Y diém que la desfesta ve dels fonaments, perque es evident qu' aquestos no van ser pas afirmacions concretes ni programas determinats en que estiguessin conformes tots los qui s' aple-

gavan dins del novell partit, sino una serie de negacions; la de la monarquia, la de la religió (clericalisme, que n' diuen ells), la del lliure dret d' us de la propietat privada, etc.

Y sobre negacions no s' hi basteix pas res durador.

Fóra d' aixó, no feren una sola afirmació; si tant sols la de la forma de República per que trevallavan, com si fos indiferent la unitaria, centralisadora y uniformista ó la federal, sent aixis qu' entre elles, totes dues republicues, hi ha menys distancia, y aixó s' veu desseguida, que entre la primera y la monarquia parlamentaria actual, també uniformista y centralisadora.

Es clar, les negacions son un gran aglutinant; en no pláurens la Monarquia, per exemple, hi estém conformes en Salmorón y jo, que no sé que tinguém ni poguém tenir absolutament cap més idea comuna; per aixó dintre del grandíssim partit hi van cabre desde en Muro, l' Azcárate, en Zulueta y l' Alvarez als socialistas y anarquistas més avençats; però, com es natural, aquesta morterada, que no ha pogut fer més que dur mils tonelades de carn humana a les armes, gracies al sufragi universal, si es desfeta al impuls de les passions de sos directores qu' en us de la llibertat, entessa com ells la predicen, han deixat desbordar per entre les masses llurs ambicions de dominació, posant al descubert llurs esperit de autócratas disfressats.

Y l' obrer, lo pobre obrer, qu' en la eterna obsessió del més jornal y menys trevall s' habia deixat arrossegar de aquesta corrent, incloure en la massa que se li deya qu' era d' una forsa sensa aturador pera conquerir no sols la forma de govern republicana sino les reformes socials qu' ara semblan més llunyanes, ha trovat burlada sa credulitat y defraudades ses esperances; ha pogut veure qu' aqueix partit que pera conquerir son vot en días d' eleccions li ha promés les reformes mes dificils d' atenyer, l' ha enganyat miserablement portantlo sos vividors a la vaga y á la guerra social y abandonantlo després a les conseqüencies de sos actes, a les represions per la força y a les represalies dels demés elements de la societat perjudicats per sa conducta.

Perque, apart dels vius que negocien ab les aspiracions de la classe trevalladora, desde l' partit republicá, aquest meteix, com a tal, ha trovat impossible coordinar sos compromisos ab los obrers y ls contrets ab los governs y la necessitat, qu' als directores del partit se'ls hi apareix ben manifestá, de rodejarse de la classe mitja, que es lo nirvi de la societat; y en aquest conflicte, lo sacrificat no cal dir qu' es estat l' obrer.

Ho deya días enrera ab tota sinceritat

tat l' Anglés, lo diputat obrero, al plànys de l' incumpliment de les promeses de subvenirlo que li havíen fetes los republicans al arrencarlo del treball manual:

"No semblava sinó que 's tractés, escursantme 'ls recursos, d' impedir que jo ab els meus treballs polítics arribés més enllà d' un límit intencionadament marcat per ells."

Es evident que no 's tractava d' altra cosa; y es que l' Anglés no ha arribat a veure la impossibilitat de lligar, dintre del partit, a n' en Bula ab en Muro y en lo càmp de la acció parlamentaria y de propaganda, a ell, elegit y per tant representant de socialistas, ab los pactes ab els Ministres de la Monarquia qui tenen lo mànubri electoral y la aprovació de duplicatoris á la má....

Ens tenim d' alegrar d' aquesta desfeita que prepara 'l terror pera que l' obrer catalá, que 's distingeix per sa rectitut y sa honradesa, allunyat dels quatre farsans que l' embadocavan, comprengui que, contra lo qu' ells li predicavan, pot y deu cooperar al moviment nacionalista catalá.

P. y T.

Costums tortosines d' antes

Lo carré de Sant Roc

¡Quantes vegades, amagadets entre la boira dels anys, aleteixen los recorts de la infansia allá en lo mes fondo del cor! produint tristó y alegría a un mateix temps! ¡Quantes vegades mos s'endolcis l'esperit al venirmos a lá memoria los paisatges y escenas de millos dies sepultats en l'abisme del passat. Les festes del carre de Sant Roc, en una de quines cases vam vindre al mon, constituïhen un dels desitjos y deliris de la edad dixosa, perque eren les mes lluides y rumboses que s' fehen á la nostra ciutat. La capelleta del Sant que s' aixecava al estrem del carré, á la vora del riu, atraïa la devoció no sols dels vehins, sino de tota Tortosa. Uns dies ans, tot eren preparatius y comentaris sobre ahont s' aniria á culli l' enramada, á quin predicadó s' daria l' sermó, si los bous serien de Marraña ó de Montañana, y tots mos afanyavem fent cadena de papé de colós pera les aranyes que penjaven al mitj del carré de balcó á balcó, y guarnint fanalats de lo mateix. ú be anavem á aparaulá en lo majordom les velas dels barcos que havien de formá l' envelat que s' pojava á tot lo llarc del carré. Arribava la vespra de la festa, y en punt de mitj dia 's llansaba al vol la campana de la iglesia y lo pregoné Mingo feya l' bando de les festes, esparjint l' alegría per tot lo vehinat que dixava ja desde aquell moment totes les sehues faenas pera dedicarse a n' elles, pos hi havia molta unió y gent de mol bon humor que sabia portarles á cap. Per la tarde, á buscá l' enramada en llanxes per l' riu, ó en carros, al saiserá de la illa, y al pondres lo sol, á enramá les portes en canyes y rams d' aube ó tamarit forman arcades y combinacions diverses, que donaven al carre frescura y aspecte campestre. Al ferse de nit, les completes que cantaven una porció de capellans colocats en bancs al mateix atri de la capella, iluminada y alfombrada d' espigol, lo mateix que tot lo carré de dalt á baix. Acabades les completes la campaneta s' desfeya voltant com una boija allá dalt al seu campaná, en tant los devots adoraven la reliquia de Sant Roc y dixaven al plat algún souet ó chavet de careta mes que fossa, á cambi de la estampa.

Después de sopá reunits los vehins en rogles, á les portes resaven lo rosari en música que armonisava en lo seu tremendo bombo lo Videll, vestin la típica xaqueta de cúbica, y l' sombrero de copa de coló d' ala de mosca, y Ximo

Llaonet fent apropiades variacions de clarinet, á las que contestaba una desafiada cridadissa de xiquets en la *Salve virgen pura, salve virgen madre*. Resat lo rosari rodaven les parelles al compás del vals ó de la polka. Lo cant del sereno espargia la gent, y s' acababa la gatsara al tradicional saludo de *Bona nit mos done Deu y bon hora*, anantsen cadahú á la plana, rendit del cansament del dia.

Lo dia de la festa amaneixia lo carré arruixadet y donantli fresca umbría les veles del entoldat y lo ramatje, poc á poc se guarnien los balcones y finestres en cubrillits de domás ó de altres robes servin d' adorno les banderes de mar tortosina y la de or y sang espanyola en aquell temps mol' en us. La veu de la campana de la capella se ficava al celebre cridan á misa majó, y les dones en cadiretes anaven ocupantlo de un cap al atre. Acudia uno comisió de Regidós en les roijes xies, sombrero apuntat y el llarc espasí al costat, un atra del Cabildo, y 's celebraba la misa á gran orquesta per la música de Gotós, dientse 'l sermó al mitx del carré dalt de una trona de fusta. A les dotse del dia lo reparto del panoli al só de la gauta lluin les sacristanes l' airós vestit de paigessa tortosina á la antiga, plenes les paneretes de coques fines que repartien entre l' vehinat y los que havien fet llimosna tot l' any. Al tardet se feya 'la novena al Sant en gran devosió per Mosen Jordana cantantse los goixos, en los que los xiquets al respondre traiem tota la forsa dels pulmóns y mereixiem algún calbot del ascolá sinyó Saloni que no mos dixava d' ull.

La serenata que tenia lloc á les nou, si l' majordom era persona d' influjo la donava la música del Regiment de la guarnició, ú sinó la de la ciutat. A la matinada á rebre los bous, que se solfen tancá al carreró del Rosé ó en algún matgasesm gran, mes tart á fe les ambarreres y lligá cordes á les reixes ú balconets baixos, pera fé l' torero, y á les deu del matí después de eixí del cór la proba. Bons recorts dixaren en aquells temps dos bovasos que los van bateijá en los noms de l' *arranca-quixals* y l' *Espartero*, modelos de intenció y bravura, que á la gent menuda mos glasaven de temó sols de vorels entre mitj de la vacada, y que van doná mes de quatre sustos als aficionats. La cridadisa y los xiulits de la gentada que omplia lo carré mentres se oreijaven, ansordaba y donaba al cuadro cert aspecte de ferocitat y barbarie, y mes veyént de la manera com se martiritzaba á les pobres besties puntxanios en piques y bastóns en claus. Les aspentes de uns als altres feyen aná á tambollons al mes fluixos de cames, y entre mitj de tan de escándol, que allavons mos angrescava, se recalentaven les sancs y sempre ocurrrien baralles y s' repartien asgarraps y bofetades, donant faena als agutsils y als serenos. Era un dia de cansament y de tráfec pera les cases, atapides en esta ocasió per un nuvol de convidats que se atipaven de talls de coc ascaldat y meló de moro de Benicarló que no faltaven á cap taula.

La nit dels bous se repetia la serenata, y al atre matí á les vuit la misa pera los difunts del carré. De tarde, corres de xiquets y grans en sacs, la paella penjada en la mitja peseta, l' olla de les peladilles, la tina en agua, y altres espectacles en los que formaba una gran part de public les dones dels vesans en les criatures. Així se entretenia la tarde, y dita la novena y ben sopats los devots del Sant, allá á las deu gran consert al aire lliure, en lo que l' *sego del Seltio* llua les seues habilitats tocant al violí y cantant *Les agonies de Pilat*, pesa obligada que feya reventá de riure á tot l' auditori. Este era l' fi de festa de les de coranta anys arrés, en les que los vehins del antic carré de Sant Roc observaven al seu patró, festes ja soterrades en la fosa del pasat y plenes de en-

sisadora poesia per alló que diu lo inspirat Jorge Manrique:

Cualquiera tiempo pasado
fué mejor.....

Tortosa 1904

Tortosí

Goigs de S. Roc

Havem tingut ocasió de llegir uns goigs dedicats á Sant Roc, novament estampats, que aligual qu'els de l'any pasat están escrits en catalá, ab la diferencia qu' els actuals portan ademés una breu resenya de la vida del Sant y dela devoció que 'ls Tortosins l' hi han tingut sempre fins arriba á dedicarli una capella propia ans de l' any 1626 possada al estrem del carré que 's deya de la Sabatería y que 'n honor del Sant cambiaren per el que avuy te, de S. Roc.

La imatge que 's veneraba á la esmentada capella, fou recullida per los Ampostins al pasar surant per devan d' Amposta en les aigues del Ebro, quan se la endugué la riuada y barrancada del Rastre del any 1874 qu' enderrocá la capella, esent después portada á la iglesia del Rosé ahont abuy reb la veneració del seus devots.

Creyém que sería convenient se estengués tan bona practica, fent que tots los goigs fosen escrits y cantats en la llengua dels fiels que 'ls cantan y se 'ls acompanyés de la corresponen historieta, esplican los fets ó prodigis referents al Sant ó al ermitori ó capella.

Aixó que propossem á alguns los semblará un disbarat, creyent que als fiels no 'ls agrada y los podem asegurar están en un verdader error, el poble estima la seua llengua y com aproba, bastará consignem que l' any pasat, se repartiren mil goigs y enguany mil siscens mentres que fou menester molts anys per repartirne mil dels qu' estaban estampats en castellá, com també ho demostra, el que los anys anteriors la asistencia al ofici en el que 's predicaba en castellá, eran contadas las personas que hi asistían y aqueix any, que lo Rd. Mosen Tomás Cid feu un hermos panegiric del Sant en la llengua patria tal com se va anunciar, la iglesia sompli de gom á gom.

Aprofitant l'ocasió de ocuparnos de la capella de S. Roc, creyem es convenient fé constár, que las dos campanas que hi habia una en el campaná y un altre a la sagristia, es conservan encara casi providencialment, per cuant la del campaná qu'era propia de la Capella quedá salvada de la riuada al mitx del enderroc sen recullida y guardada en la Iglesia del Rosé, havent aqueix any sigut possada al campaná anuncian la festa, feyna que no havia fet desde l'any 1874. Aqueixa campana porta en baix relleu l'imatje de S. Roc y una llexenda que diu fou costejada per los devots del San l'any 1848.

L'altre campana té una historia mes llarga y molt mes interessant y es que á mitan del sigle pasat vivia a Tortosa un Administradó de Aduanas anomenat D. Bernat Balmas y Jordana aficionat a la numismatica y a la historia comarcal quina afició fou causa recullis en la barriada de l'Ampolla prop del mar una gran quantitat de monedas romanas que junt ab moltes altres que degut a son carrec li eran facil recullir dels estanques, vá manar fondreles (reservanse les ben conservades) per ferne fer una campana per la capella vella de dita barriada la que un cop feta per dificultats esdevingudes ab lo propietari de la Capella no va ser posible y va portarla a Tortosa depositanla a la capella de S. Roc fins a tan que l'Ampolla tingués iglesia propia, mes la riuada se la engollí l'any 1874 pero pasats alguns anys uns pescadós de sabogás la trovaren en el riu enredada en les sarcies en que pescaven, quins ne feren entrega al Sr. Bisbe, mitjensan un premi per la trovala y este la doná als

vehins de l'Ampolla, que es l' unica que avny tenen y quina porta la inscripció seguent que exactament copiem.

VOX DEI DE FACIE
CAESARAUGUSTORUM
EX SUMTU B. BALMAS
ANO MDCCCLIII

Quina traducció es. Veu de Deu (feta) ab caras de Cesarsagustos a costas de Bernat Balmas l'any 1853.

Aqueixa campana talvegada siga l' unica que tingui tan historic origen entre las moltas mils escampadas per tot lo mon que cridan ab sa veu als cristians a la oració.

Dertusani

LA PREMPSA

y el Cementiri de S. Lázaro

Al objecte de que siga coneguda la opinó de la prempsa local á continuació copiem del diari local el "Correo Ibérico," y del bisetmanari "El Eco de la Fusión."

El Correo:

"Personas que habían visto el proyecto de ensanche del Cementerio nos dieron noticia de la bondad y grandiosidad de la obra; pero no habíamos podido formar una idea cabal de la misma hasta ayer que tuvimos el gusto de leer la descripción minuciosa de dicho proyecto que hace el autor del mismo, nuestro apreciable amigo D. Juan Abril en LA VEU DE LA COMARCA."

El día no lejano en que Tortosa pueda ver realizada tan importante obra tenemos la seguridad de que ha de enorgullecerse de ella, como hoy lo hace ante las obras del parque y del Mercado."

De todas veras deseamos que la primera autoridad de la provincia resuelva pronto este asunto de tan indubitable interés para nuestra ciudad, posponiendo al interés común á las miras interesadas si es que pueda haberlas contra la firme y reiterada voluntad de Tortosa."

El Eco:

"Hemos visto y enterado con detención, en el último número de LA VEU COMARCA, que se publica en esta ciudad, un razonado artículo, enseñándonos una vez más, las bellezas y comodidades que reuniría la obra del ensanche del Cementerio de San Lázaro."

Suscribe tan razonado artículo, el autor del proyecto de ensanche, el arquitecto D. Juan Abril."

La descripción razonada y técnica hecha por el articulista, la encontramos tan á la perfección, que suscribiríamos con gusto el proyecto, que cuando el vecindario de Tortosa lo vea realizado, será una joya más de las modernas que podremos ostentar ante las generaciones que nos releven de este valle de lágrimas."

Tenga la seguridad el Sr. Abril, que su obra como útil y conveniente, más tarde ó más temprano se abrirá paso, pues la oposición que se le hace, no es más que pasajera, hija de nuestro temperamento de no encontrar bueno más que lo que nosotros pensamos."

Nosotros, pecadores, susceptibles y tortosinos como los demás, aplaudiremos á las personas que intervengan en la realización del ensanche del Cementerio como aplaudimos á todos los que se interesaron por tan saludable y ventajosa idea, felicitando al autor del proyecto que en varios artículos detalla en LA VEU DE LA COMARCA D. Juan Abril Guañabens."

Com acaben de llexir, los nostres companys de prempsa "El Correo Ibérico," y "El Eco de la Fusión," s' ocupan de una manera molt favorable del projecte d' axamplament del Cementiri de S. Llatse axis com de la serie d' articles que referens al mateix ve publicant, lo nostre Directó en las columnas de LA VEU DE LA COMARCA, elogis que agraphim, perque 'ns serveixen per por-

tar el convenciment de que no es equivocant l' amblasament, com també la satisfacció que'ns proporcionan d'haver pogut ser poc o molt útil al país lo nostre humil Setmanari.

Mercés a tots, inclús los demes companys de premsa local que no oposant reparos ni donant rahons en contra, ab son silenci fan suposar estan conformes en los rasonaments que han servit a La VEU pera fonamentar y desarrrollar lo projecte d' axamplament del Cementiri de S. Llatse tan en lo que fa referencia al siti escullit pera ferse o amplasarlo, com la manera de portarlo a cap, hi si ens equivoquem agraïrem en tota l'anima sens fasi avinent.

La Redacció

NOTICIAS

El día primer del proxím setembre s' inaugurarà una nova Escola Catalana d' ensenyansa integral nacionalista en els tres graus de párvuls, elemental y superior, qu' estarà domiciliada en el carrer de Cassadors, 4, principal, baix la direcció del senyors Joaquim Paloma Jorba y Jaume Arqué y Clapés. En el prospecte qu' hem rebut s' exposa un sistema de ensenyansa ben práctic y racional, lliure en lo possible de textos inútils. Desitjém que la nova escola obtingui bons fruyts en be de la cultura de la maynada y pera 'l millor profit de la causa de Catalunya.

A la gent estantissa que encara creuen en tots els convencionalismes y ridiculesas que'ns va llegar la política espanyola del sigle passat, els hi deu sembla que veuen visions cada vegada que á Catalunya se celebra algún acte de importancia y serietat. tal com el de la reunió de representants d' Ajuntaments de Catalunya.

Nada menos que l' Alcalde nomenat pel Rey d' una ciutat tan gran com Barcelona y á presencia del governador y d' una Assamblea que no pot ser mes

oficial, no usa la llengua idem. sinó la seva, la de la majoria dels congregats. Y Diputats y Senadors y altres persones d' importancia, parlan també en catalá, talment, dirán els nostres estantissos, com si no es tractés d' un acte oficial y solemne.

Una cosa 's va notar y es que 'n el gran apat que després va celebrarse, al brindar parlavan en castellá, alguns pobres Alcaldes de poblets insignificants, mentres que todas las personas de importancia, feyan us del nostre idioma.

Abans succeía lo contrari: las personas importants parlavan en castellá y ará sols hi parlan els que no 'l saben parlar, com aquells pobres Alcaldes y Secretaris que encara no han pogut rebre las alenadas de bon sentit que surten dels grans centres de cultura de la nostra terra.

¡Com cambian els temps!

"Si nosaltres estiguéssim constituïts oficialment en Nació mos ho pagariam nosaltres y no demanariam l' auxili de ningú," deya en Doménech y Muntaner en lo brindis del dimars parlat de la construcció del ferrocarril del Noguera-Pallaresa y del Puigcerdá Ripoll. Y té rahó lo Diputat per Barcelona.

No es bó l' Estat espanyol pera cobrar tributs de tota mena als catalans? Doncs que pagui 'ls gastos que ocasiona ls posarlos en usufruyt d' un 25 per 100 de civilisació.

En mitj dels entusiasmes y ofertas fáciles de fer després del champagne, convenia que 's deixés sentir la veude la rahó y del sentit comú.

Diuen de Paris qu' ha quedat constituïda en aquella capital (2, rue Clery), una "Lliga Nacionalista Catalana," quin objecte es treballar per l' absoluta autonomia de Catalunya.

Los terra tinens del delta dret del Ebro per defensarse de las pedregadas venen possan en práctica lo dispará canons y cohets granifugos, havent obtingut fins ara molt bon exit, mes aqueix

any á la conca del Ebro y á les montanyes á ella properas no hi ha plogut y los paguesos ho atribueixen equivocadament á que los tals disprros ó canonadas tallan l' aigua diuen ells, que 'ls nuvols van a recullit al mar; y sembla 's tracte d' acudi en contra dels esmentats terra tinens.

Convé dons fer entendre als tals equivocats pajesos que 'ls petars ó canonadas no tallan l' aigua, ans al contrari, fan que l' aigua no 's geli convertintse en pedra y fan per lo tan que 'ls nuvols deixin caure l' aigua en estat líquit y no solit com succehiria si pogues arribarse a gelá.

Es mes, el fer disparos al aire, es un del medis millós pera fer ploura, aixó ho sap molt be tot aquell que ha pres part en algun combat, que si estava seré al comensarse, al acabarse ja plovia y plovia mes cuan mes fort y duradé era el canoneix.

Si no plou, non tenen dons la culpa las canonadas granifugas.

Tot los periodics locals exeeban ab sobrada raho los crits al cel demanant a la Quefatura d'obras públiques dela provincia pera que apanyin per poc que siga las caareteras (milló dit barrancs) plenas de clots y pols havent desaparecut la afirmat de la caixa y tenin los pasejos dels dos costats plens de maxaca pera mes befa dels pobres carreters que nols queda mes remei que pasari tan si bolcan tan si rompan el carro o matan al matxo com sino y cuidadó que fa dos anys que la cosa dura y es compren que durará perque 'n trauran de tirar la maxaca sino plou.

Ab motiu de la construcció de ferrocarrils ies ajuntaments de tota Catalunya en la persona del seu alcalde o per mitj de delegació o adhesió se reuniren la setmana prop-pasada al Saló de Cent de la casa la Ciutat de Barcelona y los presidents de las diputacions de las quatre parts ab que artificialment lo centralisme te dividida Catalunya tambe feren lo mateix en lo Palau de la Diputació; tau los uns com los altres acordaren la constitució de una Junta composta dels alcaldes y un' altre dels presidents de cada Ajuntament y diputació

de les quatre provincias pera gestioná tot quant siga en interés de Catalunya o de alguna de sas comarcas.

Tots los parlaments se feren en la llengua catalana a escepció del Governadó qui n' obstant doná un visca a Catalunya després del viva el Rey al acabar son parlament.

Ab sentiment havem vist lo pobre pape que hi ha fet Tortosa.

Ja han aparegut los programas de las festas de la Cinta que ja no las intitulan extraordinarias sino sensillamec fiestas ab lo que estem mes conformes.

Las festas comensarán a las 12 del día 3 y acabarán el día 10 aixó es, durarán 6 días y mi'j en 5 d'ells hi haurá festas a la piasa de bous que serán dedicadas una ala caritat oficial, dos a la fiesta nacional y altres dos a los bailes populares nacionales y es llastima no hi hagi alguna exhibició meso algo nacional com per exemple la de algun miliciano nacional, de todas maneras hem de suposá no hi faitará la bandera nacional a quina aqueix any se 'l hi ha suprimit la festa que se 'l hi dedicaba y es llastima dons se haurian pogut completá el 6 días y en iloc de di festas de Tortosa ne hauriam pngut di fiestas nacionales.

Observatori del Ebro

Degudament autorisats per los PP. Jesuites del Observatori del Ebre, podem anunciar que la benedicció y l' inauguració del mateix se farán, si Deu vol, lo día 8 de Septiembre festa de la Nativitat de Nostra Senyora.

Varias rahons, principalment d' orde científic los han mogut a enllestir dit acte, encara que sia exposantse a que alguns detalls no estiguin completament acabats.

Hi assistirán l' Exim. Sr. Bisbe de la Diócesis y les Autoritats locals.—L'acte tindrà caracter privat y regional, per aixó no s' invitará a les altes personalitats y centres científics de Espanya y del estranger.—A mes s' ha cregut no ser aquesta l' estació del any mes a proposit per invitalshi, com tampoch convenia ficsalshi l' día de sa visita.

Si mes endavant y quan los aparatos funcionin ab tota regularitat volen les autoritats honrar la creació del Observatori ab se presencia, s' agrahirá en lo que val tal distinció y se donará al acte l' importancia que mereix.

Lo dia de la benedicció no 's podrá entrar al Observatori sensa targeta invitació que será rigurosament personal. En aquest dia no tindrán entrada les senyoras. En los dies següents hi aurá entrada libre per tot hom.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital 5.

Lectio sancti Evangelij secundum Lucam.

Lectio septima.

In illo tempore. Factum est cum loqueretur Jesus ad turbas, extollens vocem quædam mulier de turba, dixi illi Beatus ventis, qui te portavit. & ubera, qua suxisti. Et reliqua.

Homilia venerabilis Bedæ, Presbyteri

MAGNÆ devotionis, & fidei hæc mulier ostenditur, quæ Scribis, & Phariseis dominum tentatibus simul, & blasphemantibus tanta eius incarnationem præ omnibus sinceritate cognoscit: tanta fiducia confitetur: ut & præsentium procerum calumniam, & futurorum confundat hæreticorum perfidiam. R. Sancta, & immaculata virginitas, quibus te laudibus esseram, nescio. Psal. Quia quem cœli capere non poteran, tuo gremio contulisti. V. Benedicta tu in mulieribus. & benedictus fructus ventris tui. Psal. Quia quem cœli.

Lectio octava

INGRESSUS autem domum Presbyter memoratus cepit secum cuncta, quæ audierat, & viderat perscrutari, dicens. Cum sim Presbyter inutilis: & peccator, ob quid Dei dignissimam genitricem, & mirabilia in hac nocte merui intueri? Et cum hæc diceret, ad matutinum officium sonum campanæ dum pulsaretur in noctis dimidio audivit. Et ad dictam Ecclesiam pergens festinus, apertis eius ianuis a ministris, in illam ocibus introibit, & Monacho maiore prope accersito, dixit illi. Vidisti quæ paulo ante in hac sancta Ecclesia evenerunt? At ille respondit: vidi. Et cum propterea Monachus maior in Altari cereos accendisset, accesserunt simul ad illud, & Cingulum ibi à Virgine Maria indigentissima positum conspexerunt. Postea autem expleto officio, matutino Presbyter, & Monachus maior prædicti, Canonici & Clerici, qui ibi aderant, congregatis illis omnia, quæ contigerant, propalarunt. Qui omnes ad Altare devotissime (ut viderent Cingulum) perrexerunt. Quo inspec-

ut quod decreverat adimpleret: Mariam Virginem Deus indulgentissimus præeegit. Respexit enim dominus merita, et sanctitudinem eius: cui nec ulla mulierum valuit, nec poterit comparari Summe tamen humilitatem eius conspexit. Et ideò assecuta est altissimam dignitatem: esse enim meruit mater Dei: et sic à domino exaltari. R. Mariæ Virginis merita, et sanctitudinem dominus conspexit. Psal. Quæ esse meruit mater Dei. V. Summe tamen humilitatem eius respexit. R. Quæ.

Lectio secunda

INCIGITUR Dei dignissimam genitricem: Reginam cœli plenam gratia (quia cæteris per partes præstatur: Mariæ verò similis totam infudit gratiæ plenitudinem) exultantes laudare, et venerari: grataque præstare illi obsequia dignum est. Hæc autem agunt sedulo Dertusenses his intenti. Propterea à domino ipsa media urbi, et populo Dertusensi immensa præstari beneficia, et mira fieri clarum est: ex quibus pauca differemus. V. Exultent omnes, qui Mariæ Virginis obsequijs sunt intenti. R. Cui nec ulla mulierum valuit, nec poterit comparari. V. Hæc enim nobis genuit Salvatore. R. Cui nec.

Lectio tertia

DERTUSÆ fuit quidam Presbyter probus, et timoratus: et quis is fuerit ignoramus: qualis tamen fuit sequentia luculenter ostendunt. Hic curans Christum sectari abiecto mundo mentem ad cœlestia vertit Mariæ Virgini Dei matri sedulo obsequia præstans. Cortigit semel cum nocte quiesceret: ut surgens in noctis dimidio in Ecclesia Dertusana matutinis (prout erat solitus) interesset (res mira) à dño ad ianuas dictæ Ecclesiæ, contiguas cœmenterio ductus in ea. Te Deum laudamus audiens cantari illuc quomodo venisset curans, tunc minime perscrutari cepit constristari, et intra se dicere. Heu quia favens somno ad Ecclesiam serus accessi. Sed cum hodie officium de feria debeat fieri: quid est quod solemne officium intra Ecclesiam sentio celebrari? V. Presbyter curans Christum sectari. R. Abiecto mundo mentem ad cœlestia vertit. V. Mariæ Virgini Dei

Imprempta

DE

JOSEPH L. FOGUET SALES

PLASSA DEL HOSPITAL, 5,

TORTOSA

En este establiment se confeccionan treballs tipografichs á preus econòmichs.
 Treballs á varies tintes y sobres pape pergami.

Moreso
 GRAN BOTIGA DE CALSAT
 DE TOTES CLASSES
 Sabates y botines d' ivern
 Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.
 Casa fundada l' any 1866.
PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.
 Plassa de la Sen y Arch del Rumeu
TORTOSA

FILLS DE JOSEPH TEXIDOR
 articles de
DIBUIX, PINTURA Y FOTOGRAFIA
 del carrer del Regomir 3, Barcelona
 han trasladat son establiment al
CARRER FONTANELLA, 10
 (prop la plassa Catalunya) **BARCELONA**

DISPONIBLE

matri sedulo obsequia præstans. *Psal.* Abiect. Gloria patri. *Psal.* Abiect. *In secundo nocturno.* *Añs.* Specie tua, et pulchritudine tua, intende prospere procede, et regna. *Psal.* Eructavit. *Añs.* Refugium est nostrum Virgo Maria clementissima; adinrix in tribulationibus. *Psal.* Deus noster refugium. *Añs.* Grgiosa dicta sunt de te dulcissima Virgo Maria: ex quo Christus dominus natus est. *Psal.* Fundamenta V. Specie tua, et pulchritudine tua *Psal.* Intende.

Lectio quarta

HAEC dum secum tacitus cogitaret: Ecclesie ianuas cernens apertas, stans ad limen, ingentem intuitus est luminis claritatem: conspexit a capite Ecclesie, usque ad ipsum limen sanctos Dei Angelos in vestibus albis per choros hinc inde stantes, accensos cereos albos habentes: quos tremens cum cerneret: illum nutu Angeli vocaverunt, sibi cereum accensum tradentes: et ut Altare ad manus accederet innuentes. Quibus assensit. Perrexit igitur ad Altare, cuius ad latus vidit mulierem speciosam valde, ornata, sedentem in solio coronatam. Cui aderant stantes ad latera duo viri, quos illum intuens: eum accersivit, et dixit illi. Tu Presbyter noscis me? Cui perterritus respondens Presbyter ait. Ego quamquam suspicer: plene tamen domina te non novi. Tunc illa inquit Presbitero. Ego sum mater Dei: cui tu summe obsequia præstas. Hi duo viri hinc inde stantes præcipui sunt Christi Apostoli: a dextris Petrus Christi Vicarius, et Paulus doctor gentium a sinistris. R. Dulcissima Virgo Maria. *Psal.* Dixit Presbytero hæsitanti. V. Ego sum mater Dei, cui tu summe obsequia præstas. *Psal.* Dixit.

Lectio quinta.

TUNC Presbyter flexis genibus dixit illi. O sacratissima Virgo Maria, mater domini nostri Iesu Christi, & domina mea: unde hoc mihi, quod ego indignus Presbyter, & peccator merear te Reginam cœli vivens adhuc corpore intueri: Virgo autem Maria sacratissima dixit ei. Surge, ne timeas, tu quidem assidue mihi servis infensus: propterea vivens in hoc seculo me videre: chorisque his interes-

se Angelicis meruisti. Et quoniam in honorem filij mei, & meum hæc Ecclesia est constructa, & vobis Dertusensibus curæ est me plurimum venerari, ideo quia diligo vos, pro quibus meum ad filium intercedo, solvens Cingulum, quo præcingor, a me fabricatum, super Altare illud pono, & vobis trado: ut hoc in pignus amoris mei memoriam habeatis. Et tu hæc omnia Vrbis Episcopo, Clero, & Populo reserabis Et hæc dicens soluit, & posuit super Altare Cingulum: tradens illud, dixit illi Presbyter. Cum sim solus, mihi si dixerò hæc, non credent, Virgo Maria pietissima dedit illi. Hæc Monachum maiorem habes contestem, qui est in choro, & hæc omnia cernit ideo illis vos duo hæc omnia, & singula referetis. Et visio his dictis ebanuit. R. Presbytero dixit Virgo Maria, vobis Dertusensibus trado Cingulum, quo præcingor. *Psal.* A me fabricatum V. Ut illud in meam memoriam habeatis. *Psal.* A me fabricatum.

Lectio sexta

PRESBYTER autem, præfatæ, Ecclesie ianuas clausas conspexit seque in cœmenterio esse Tunc ad domum suam reversus cum illius ostium interius esset clausum: dixit. Nunc scie vere quia extra domum dominus me adduxit, & vera sunt omnia, quæ persensî. Et pulsato ostio illud ancilla aperuît (erat enim ibi illa ad obsequium sororis Presbyteri commorantis cum eo) quæ eam alloquens: tunc Presbyter unde veniret, obstupuit: sed quomodo exijasset domo longe amplius mirabatur. Soror autem Presbyteri eius sanctitudinis non ignara in dicit Ancillæ silentium. R. Presbyter ad se reversus dixit. *Psal.* Nunc scio vere, quia extra domum dominus me adduxit. V. Et vera sunt omnia, quæ persensî. *Psal.* Nunc. Gloria Patri. *Psal.* Nunc.

In tercio nocturno. Añs.

Asserte Mariæ Virgini Dertusenses: asserite illi obsequium, & honorem: adorate dominum in atrio sancto eius. *Psal.* Cantate j. *Añs.* Lætamini in domino Dertusenses: laudate nomen domini. *Psal.* Dominus regnavit exultet terra. *Añs.* Cantate domino Dertusenses: quia mirabilia fecit *Psal.* Cantate ij. V. Adhibavit eam Deus vultu suo. *Psal.* Deus,